Lesvoorbereiding
Diep Donker Water

GROEP
6-7-8

SAMENVATTING
Iedereen is wel ergens bang voor. In deze les gaan de leerlingen, aan de hand van een verhaal in het Gronings, in gesprek over bang zijn en hoe dat van persoon tot persoon verschilt. De leerlingen krijgen besef van deze verschillen en leren dat persoonlijke ervaringen ten grondslag kunnen liggen aan angsten. De les bestaat uit het luisteren naar een verhaal in het Gronings, een bespreking van het verhaal en een optionele creatieve verwerkingsopdracht.

DUUR
30 minuten zonder verwerkingsopdracht, of 60 minuten inclusief verwerkingsopdracht.

MATERIAAL
- Verhaal (ingesproken tekst in het Gronings), voor verwerkingsopdracht: papier, tekengerei, schildergerei

VOORBEREIDING
- Neem de les door en lees het bijbehorende verhaal
- Zet het audiobestand klaar
- Leg teken- en schildermateriaal klaar

KERNDOELEN
Kerndoelen Nedersaksisch
Het Nederlandse basisonderwijs kent 58 kerndoelen. Uit een aantal relevante vakgebieden zijn 16 kerndoelen genomen die als basis dienen voor de vorming van kerndoelen voor het Nedersaksisch. Uit deze 16 kerndoelen zijn vijf basisvaardigheden gedistilleerd waar vervolgens vijf “kerndoelen Nedersaksisch” van gemaakt zijn. De kerndoelen voor het Nedersaksisch zijn gevormd uit de kerndoelen voor Nederlands, Fries en Engels.

Wanneer je aan deze Nedersaksische kerndoelen gaat werken, werk je tegelijkertijd aan de kerndoelen uit het kerndoelenboekje. Op deze manier kan er gewerkt worden aan de geldende, verplichte kerndoelen en zijn de Nedersaksische kerndoelen een vervanging (en niet een extra toevoeging) op het bestaande curriculum van een (basis)school.

De kerndoelen Nedersaksisch luiden als volgt:

- De leerlingen ontwikkelen een positieve attitude ten opzichte van het gebruik van Nedersaksisch door henzelf en anderen.
- De leerlingen leren informatie te verwerven uit (eenvoudige) gesproken, gezongen en geschreven teksten in het Nedersaksisch.
- De leerlingen verwerven een woordenschat van frequent gebruikte Nedersaksische woorden en uitdrukkingen en zij ontwikkelen een attitude waarbij ze zich durven uit te drukken in die taal.
- De leerlingen krijgen plezier in het schrijven van eenvoudige (informatieve) teksten, liedjes en gedichten in het Nedersaksisch en maken daarbij gebruik van de geldende spellingsregels.
- De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed en de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nedersaksische geschiedenis.

Kerndoelen

Kerndoelen in deze les

De les sluit aan op twee van de vijf kerndoelen Nedersaksisch:

- De leerlingen ontwikkelen een positieve attitude ten opzichte van het gebruik van Nedersaksisch door henzelf en anderen.
- De leerlingen leren informatie te verwerven uit (eenvoudige) gesproken, gezongen en geschreven teksten in het Nedersaksisch.
- De leerlingen verwerven een woordenschat van frequent gebruikte Nedersaksische woorden en uitdrukkingen en zij ontwikkelen een attitude waarbij ze zich durven uit te drukken in die taal.
- De leerlingen krijgen plezier in het schrijven van eenvoudige (informatieve) teksten, liedjes en gedichten in het Nedersaksisch en maken daarbij gebruik van de geldende spellingsregels.

De les sluit ook aan bij de volgende kerndoelen:

- Kerndoel 34. De leerlingen leren voor de lichamelijke en psychische gezondheid van henzelf en anderen.
- Kerndoel 54. De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

Actualisatie kerndoelen

De huidige kerndoelen zijn niet actueel en ruim geformuleerd. Dit geeft onduidelijkheid bij leraren over wat moet en mag. Daarom wordt er gewerkt aan een actualisatie van de kerndoelen. De conceptkerndoelen voor Nederlands zijn opgeleverd in 2023. Zodra deze wettelijk zijn goedgekeurd zullen ze de oude kerndoelen vervangen.

In de conceptkerndoelen is streektaal ondergebracht bij de kerndoelen Nederlands voor het primair onderwijs, domein B | Taal, subdomein B2 | Taal en individu & maatschappij: kerndoel 14 (Talige identiteit), kerndoel 15 (Taalvariatie) en kerndoel 16 (Taalverandering).

Ook bij de conceptkerndoelen voor burgerschap is ruimte voor streektaal en meertaligheid.

Op termijn zullen de kerndoelen voor het Nedersaksisch waarschijnlijk aangepast worden aan de nieuwe kerndoelen.

LESDOEL

In deze les leren de leerlingen dat iedereen angsten kan hebben, dat persoonlijke ervaringen daarbij vaak een rol spelen en dat sommige mensen het moeilijk vinden om daarover te praten. Ze ontdekken dat praten met anderen over dat waarvoor je bang bent kan helpen om je angst te overwinnen.

BEGINSITUATIE

De leerlingen kunnen lezen en schrijven. Naast het Nederlands hebben ze in meer of mindere mate ervaring met andere talen door muziek, YouTube, gaming, vakanties of doordat er thuis een andere taal wordt gesproken.

Voor wat betreft het Gronings is uit onderzoek door studenten bekend dat:

- Het Gronings het meeste bij opa en oma wordt gesproken
- De meeste kinderen geen Gronings spreken, maar het wel kunnen verstaan
- Leerlingen het belangrijk vinden dat de taal blijft bestaan
- Ze af en toe Groningse lessen op school kunnen waarderen
- Gym, muziek en drama de leukste vakken worden gevonden en dat daarbij aansluiten helpt om het Gronings te stimuleren
- Dat leerlingen de Groningse taal en de geschiedenis het meest interessant vinden
- De meeste kinderen trots zijn op de Groningse taal

Lesbeschrijving
Diep Donker Water

Inleiding
10 min

Vertel de leerlingen dat jullie het vandaag gaan hebben over bang zijn. Iedereen is wel ergens bang voor. Vertel de klas waar jij bang voor bent. Maak een woordweb met in het midden het woord “angst”. Laat de klas dingen noemen waar zij aan denken bij dit woord. Zet de leerlingen aan het denken door het stellen van bijvoorbeeld de volgende vragen: Hoe voelt angst? Waar voel je angst in je lijf? Hoe gedraag je je als je bang bent?

Kern
15 min)

Luisteren naar het verhaal (5 minuten)

Vertel de klas dat jullie nu gaan luisteren naar een verhaal dat gaat over een jongen die bang is. Laat de klas weten dat dit verhaal in het Gronings is, dus dat ze heel goed moeten luisteren. Lees het verhaal voor of speel het audiofragment af.

Bespreking (10 minuten)

Bespreek het verhaal. Vragen die behandeld kunnen worden zijn:

- Waar was de jongen in het verhaal bang voor?
- Hoe komt het dat hij daar bang voor is?
- Hebben de leerlingen zelf weleens een vervelende ervaring gehad waardoor ze nu ergens bang voor zijn?
- Hoe reageren de vrienden van de jongen?
- Hoe zouden de leerlingen zelf reageren?
- Wat kan de jongen in het verhaal het beste doen nadat zijn vrienden heeft verteld waar hij bang voor is?

Slot
5 min

Vertel dat men door het praten over, en het kennen van elkaars angsten, elkaar beter leert kennen en leert te begrijpen. En dat de leerlingen in de klas elkaar nu ook nog beter hebben leren kennen, nu ze elkaar hebben verteld waar ze bang voor zijn.

Vonden de leerlingen het spannend om over hun angst te vertellen? Vonden ze misschien ook herkenning in elkaar of in de jongen uit het verhaal?

Optionele creatieve verwerkingsles
30 minuten

Laat de leerlingen een tekening, collage of schilderij maken (geef ze vrijheid in materialen) waarin hun angst naar voren komt. Naast hun tekening/schilderij schrijven de leerlingen enkele woorden die te maken hebben met angst. Ze kunnen hierbij de woorden uit het woordweb gebruiken, maar ze kunnen ook nog andere woorden bedenken. Je kunt ervoor kiezen om de leerlingen de woorden in het Gronings te laten opschrijven, of eventueel in hun eigen moedertaal.